

YAŞAYAN ÖZEL YÜKSEK OKULLAR

İstanbul DGSA Mimarlık Yüksek Okulunda okuyan öğrenciler, devletleştirilmiş yüksek okulların sorunlarına ilişkin düzenledikleri bir raporu ilgililere illettirler. Öğrenciler, özel yüksek okulların tasfiyesini amaçlayan 1472 sayılı yasanın, bu amacından sapıp çıktığını belirterek, yasanın kaldırılmasını, devletleştirilmiş özel yüksek okulların mevcut devlet öğrenim kurumlarına doğrudan bağlanmasını istediler.

Raporlarında, 1472 sayılı Resmî Yüksek Okullar Yasasının, herşeyden önce bozuk eğitim düzeninin bir parçası olduğu için iptal edilmesi gerektiğini belirten öğrenciler, yasanın;

- o Anayasaya aykırı hükümler taşıdığı,
- o Sorunların kısa ve uzun dönemde çözümüne hiç bir katkısı olmadığını,
- o Yüksek öğrenimde 'sömürü' mekanizmasını meşrulaştıran 625 sayılı Özel Yüksek Okullar Yasasının getirdiği düzeni sürdürdüğünü,
- o Devletleştirilmiş özel yüksek okulların sorunlarının, bu okulları bitiren öğrencilere diplomayı veren kuruluşların adlarını değiştirilerek çözümlenemeyeceğini anlattılar.

1472 SAYILI YASANIN 'GEÇİCİLİK' NİTELİĞİ KAYBOLMUŞTUR

İstanbul DGSA Mimarlık Yüksek Okulu öğrencilerinin raporunda, özel yüksek okul düzenini tasfiye etmesi gereken 1472 sayılı yasanın, 'yeniden öğrenci alınabilmesi' hükmü eklenerek, daha başlangıçta 'geçici' olma niteliğini kaybettiğine ve 'özel okul' düzeninin başka bir ad altında sürdürülmeğe çalışıldığına değinilerek şöyle deniliyor:

"Kesinlikle bilinmelidir ki, 1472 sayılı Resmî Yüksek Okullar Yasası, özel yüksek okul öğrencilerini tasfiye etmek amacıyla çıkarılmış bir yasadır. Bilinen bu gerçekle yapılacak değerlendirmede görülecektir ki, bu yasa ile kurulan resmî yüksek okullar, doğal olarak geçici niteliktedir. Bu özellik, yasanın birinci maddesinde amaç olarak belirtilmiş ve böylece yasanın özü ortaya konmuştur.

"Ancak, yasadaki diğer maddeler, bu amaca ve öze göre sıralanırken, 24. maddede konulan "1971-1972 öğretim yılında bu kanunla resmî yüksek okul haline getirilen öğrenim kurumlarına, üniversiteler ve resmî akademielerin öğrenci alma usulleri uygulanmak şartı ile ve Koordinasyon Kurulu kararı ve Millî Eğitim Bakanının onayı ile yeniden öğrenci alınabilir" hükmü ile amacın dışına çıkmıştır. Bu açık bir çelişkidir. Bu çelişkiyi yaratan maddenin yasada yer alması göstermektedir ki, özel yüksek okullar sorununa çözüm konusunda gereği kadar düşünülmemiştir. Bir çözüm düşünülmeyeceği gibi, ortaya çıkan yeni durumdan, üniversite kapılarında bekleyen ve her yıl büyüyen kitlenin sesini kısma yolunda istifade edilmeye çalışılmıştır.

"Yasaya konulan bu açık kapı, yasanın 24. maddesinin 1972 yılında değiştirilmesiyle daha da açılmış, çelişki daha da büyümüştür. Maddede, "1971-1972 ve onu izleyen yıllarda bu kanunla resmî yüksek okul haline getirilen öğretim kurumlarına... öğrenci alınabilir" şeklinde değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklik yapılırken, bu kuruluşların öğretim üyesi kadrolarının bulunmadığı, yeni kadrolar oluşturulması için geçici nitelikte olan yasaya hü-

küm konulmadığı, öğretim üyelerinin istihdamını düzenleyen 7. maddenin varlığı hiç dikkate alınmamıştır.

"Şimdi sormak gerekir, sorunu reddeden, anlamayan, anlamak istemeyen, uyuyan her cinsten kafaya: Nasıl olur da, özünde zaten harcanmış bir bölük öğrencinin tasfiyesini ve harcanmaya terk edilmesi kolaylaştırarak olan bir yasa ile kurulan ve işleyen, geçici nitelikteki bir öğrenim kuruluşuna her yıl öğrenci alınmaya devam edilebilir? Nasıl olur da, hâlâ paralı okuyan özel yüksek okul öğrencileri bu yasa ile tasfiye edildikten sonra, özünde 'tasfiye' özellikleri taşıyan yasa, bu işle hiç ilgisi olmayan umut dolu öğrencilere uygulanabilir? Bu sorular unutulacak, unutturulacak, üstüne yıtılacak sorular değildir. "

ÖZEL YÜKSEKOKUL DÜZENİNDEN RESMİ YÜKSEK OKUL DÜZENİNE NASIL GEÇİLİYOR?

Devletleştirilmiş özel yüksek okul öğrencilerinin düzenlediği raporda, 1472 sayılı yasa uyarınca devletleştirilen okulların geçiş dönemindeki hukuki durumları da tartışılarak, okul yönetimleri ile Koordinasyon Kurulu, akademiler ve üniversiteler arasındaki bağ ve ilişkilerin belirlenmesi üzerinde de duruluyor. Raporda bu konuda şöyle deniliyor:

"Özel yüksek okul düzeninden resmî yüksek okul düzenine geçişin gerçekleşme derecesi de, ölü doğan resmî yüksek okulların bir başka ilginç yönüdür. 1472 sayılı yasanın 1. maddesinin son fıkrasında özel yüksek okul öğrencilerinin, hangi resmî kuruluşlara bağlı olarak açılacak yüksek okullarda öğrenim göreceklere vasaya eklenen bir cetvele

göre saptanmıştır. Örneğin, Nişantaşı Dış Hekimliği Özel Yüksek Okulu, İktisadi ve Ticari İlimler Akademisine, tüm mimarlık özel yüksek okulu öğrencileri de DGSA'ya bağlanmıştır. İkinci maddede, resmî kuruluşların yetkili organları, kendi kurumlarına bağlanan özel yüksek okul öğrencilerine mahsus olmak üzere yüksek okullar açmakla, bu okulların tabii tutulacakları esaslara ilişkin yönetmelikleri ve programları hazırlamakla ve bu okulların rasyonel bir biçimde çalışmalarını sağlamak için gerekli bütün tedbirleri almakla görevli ve yetkili kılınmıştır. Kurulan resmî yüksek okullar, idari, mali ve bilimsel yönlerden ilkin kendilerine gösterilen resmî eğitim kuruluşunun, sonra Koordinasyon Kurulunun sonra da Millî Eğitim Bakanının tasarrufu altına alınarak bağıntılarının pekiştirildiği sanılmıştır.

"Oysa, 1973-1974 öğretim yılı başında, akademik Unvana sahip öğretim elemanlarının, ücret anlaşmazlığı nedeniyle Sayıştayda açtıkları davada, Sayıştay Genel Kurulunca, 1472 sayılı yasadaki belirtilen ilişkilerin, üniversite ve akademilerle, devletleştirilmiş özel yüksek okullar arasında kurulacak bünyesel ve fonksiyonel bir bağlılık taşıdığına iddia edilemeyeceği, Koordinasyon Kurulu adı verilen bir organca yönetilmeleri nedeniyle bu okulların idari ve mali yönden katma bütçeli üniversitelere benzemeyen ve onların dışında kalan kuruluşlar olduğu saptanmıştır.

"Sayıştay Genel Kurulunun kararında, 1472 sayılı yasayla kurulan, fakat özel yüksek okulları, üniversite ve akademilerin birer dalı, birer uzvu haline getirmeyen ilişkisinin 'şekli bir bağlılık' olarak nitelendirilmesi gerektiği de

ayrıca belirtilmiştir. Ancak Sayıştayın bu kararından sonra, üniversitenin dışındaki resmi öğretim kuruluşlarında öğretim görevi almalarına izin verilenlere, bu görevin devamı süresince aslı görülerinden dolayı iş gücü, iş riski, ve teminindeki güçlük zamlarının verilmesi olanağı sağlanmıştır. Öğretim elemanlarının girişimi ile ortaya çıkan durum, isteklerinin yerine gelmesiyle unutulmuştur.

"Sayıştayın görüşü mutlaka hukuksal bir değer taşımaktadır. Yapılacak bir değerlendirilmede, Sayıştay kararının da dikkate alınması gerekir. Unutulmamalıdır ki, önce sözleşmelerini iptal eden bütün öğretim elemanları, Sayıştayın bu kararı ile görevlerine dönmüşler ve sözleşmelerini yenilemişlerdir. Yani, resmi yüksek okulların yaşantılarını sürdürebilmeleri, Sayıştayın bu kararı ile sağlanabilmiştir."

DGSA MİMARLIK YÜKSEK OKULUNDAN BAZI ÖRNEKLER

DGSA Mimarlık Yüksek Okulu öğrencileri, raporlarında, özel yüksek okul düzeninin mirası olarak bugüne aktarılan sorunlar konusunda, kendi okullarından bazı örnekler veriyorlar. Okul yönetmeliğinde yer alan 'uygulamaya dönük mimar yetiştirmek' görüşünün anlamsızlığına değinen öğrenciler şu görüşleri belirtiyorlar:

"DGSA Mimarlık Yüksek Okulunun yönetmeliğinin girişinde okulun amacı şöyle belirtilmektedir: "uygulamaya dönük mimar yetiştirmek." Bu görüşü savunmak mesleği mimarlık olan birisi için gerçekten de güçtür. Bir kere bu amaca uygun sözde bir eğitimle harcanacak, ülkesinin sorunlarından soyutlanacak, tutarlı bir dünya görüşü kazanmasına engel olunacak, dünyayı tanımaya fırsat verilmeyecek öğrenciler yaratmanın ötesinde, mimarlık üzerinde yanlış bir vargıdır bu. Doğal olarak 'mimarlık nasıl yapılmalıdır?', 'uygulamalı

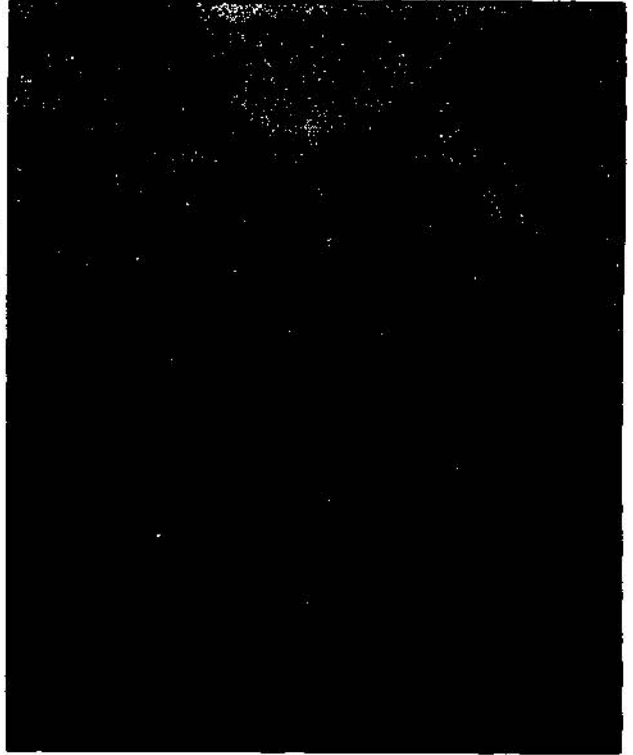
mı voksa uygulamasız mı?' gibi gereksiz ve hoş tartışmalar getirecek, mesleğe ilgi duvmaya haşlıyan yeni öğrencileri yanılgılara düşürecek bir vargıdır bu aynı zamanda.

"Uygulamaya dönük mimar yetiştirme görüşünün sahipleri, aslında bu deyimle şantiye mimarı' yetiştirmenin amaç olarak alındığını iddia etmektedir. Böyle bir iddiayla girilecek eğitim dayanaksız boşta kalan bir çaba olacaktır. Çünkü zaten mimar, projelendirildiği düşüncesini uygulayan kişidir. Eğer gerçek amaç, mimar ile kalfa arasında bir teknik eleman yetiştirmekse, va da DGSA Mimarlık Yüksek Okulu, bugün olduğu gibi DGSA'ya alınacak asistanlara bir deneme yeri görevini yerine getirecekse söylenecek çok şev, yapılacak çok iş vardır."

Raporda, 'uygulamaya dönük mimar', 'şantiye mimarı' yetiştirme amaçlarının arkasında, kendilerine verilen en iyi olduğuna inandırılmak istenen, hak bir yana açıklama istemeye hakları olmadığı kabul edilen, verileri yutmak zorunda olduğu sanılan öğrenciler yetiştirmek niyetlerinin saklı olduğu belirtiliyor.

ÇÖZÜM. ÖĞRENCİ VE YÖNETİCİLERİN ORTAK ÇABALARIYLA SAĞLANABİLİR

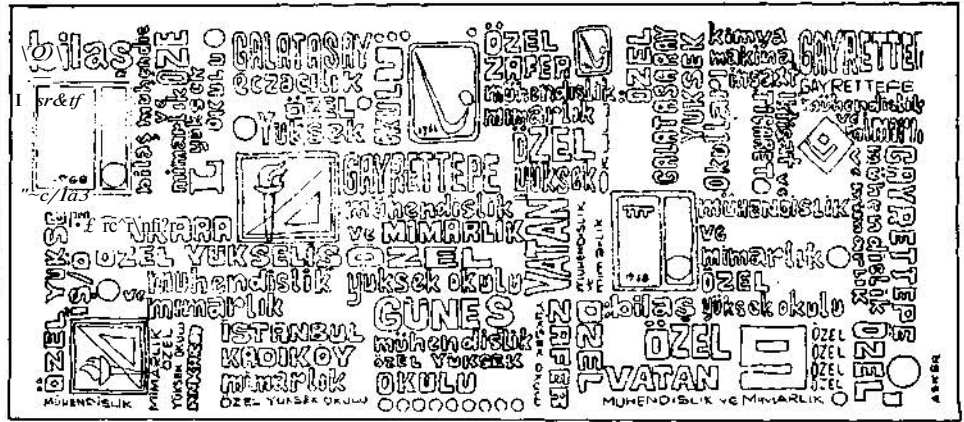
Raporlarında, sorunların çözümünde Öğrencilerin görüş

ve katkılarının gerekliliği üzerinde duran DGSA Mimarlık Yüksek Okulu öğrencileri, bu konuda şu görüşleri belirtiyorlar:

"Sorunlar, elbette yönetici ve öğrencilerin kurucuları uyumlu bir diyaloga olumlu çözümlere varacaktır. Öğrencilerin bu diyaloga kurma yolunda yaptıkları temsilci seçimi müracaatları reddedilmiştir. Nasıl kurulduğu ve nasıl işle-

diği bilinmeyen bir dernek de öğrencilerin gerçek anlamda bir dernek kurmalarını engellemektedir. Bu durumda öğrenciler, tümüyle yöneticilerin insiyatifine bırakılmakta, uyarma görevini yapamamaktadırlar. Diyalogun kurulması, tarafların birbirlerine kuşkuyla bakmalarına, en ufak bir hareketten korkup, sert tedbirler almalarına neden olmaktadır."

Özel okullar kapandı. . . Şimdi patron devlet.

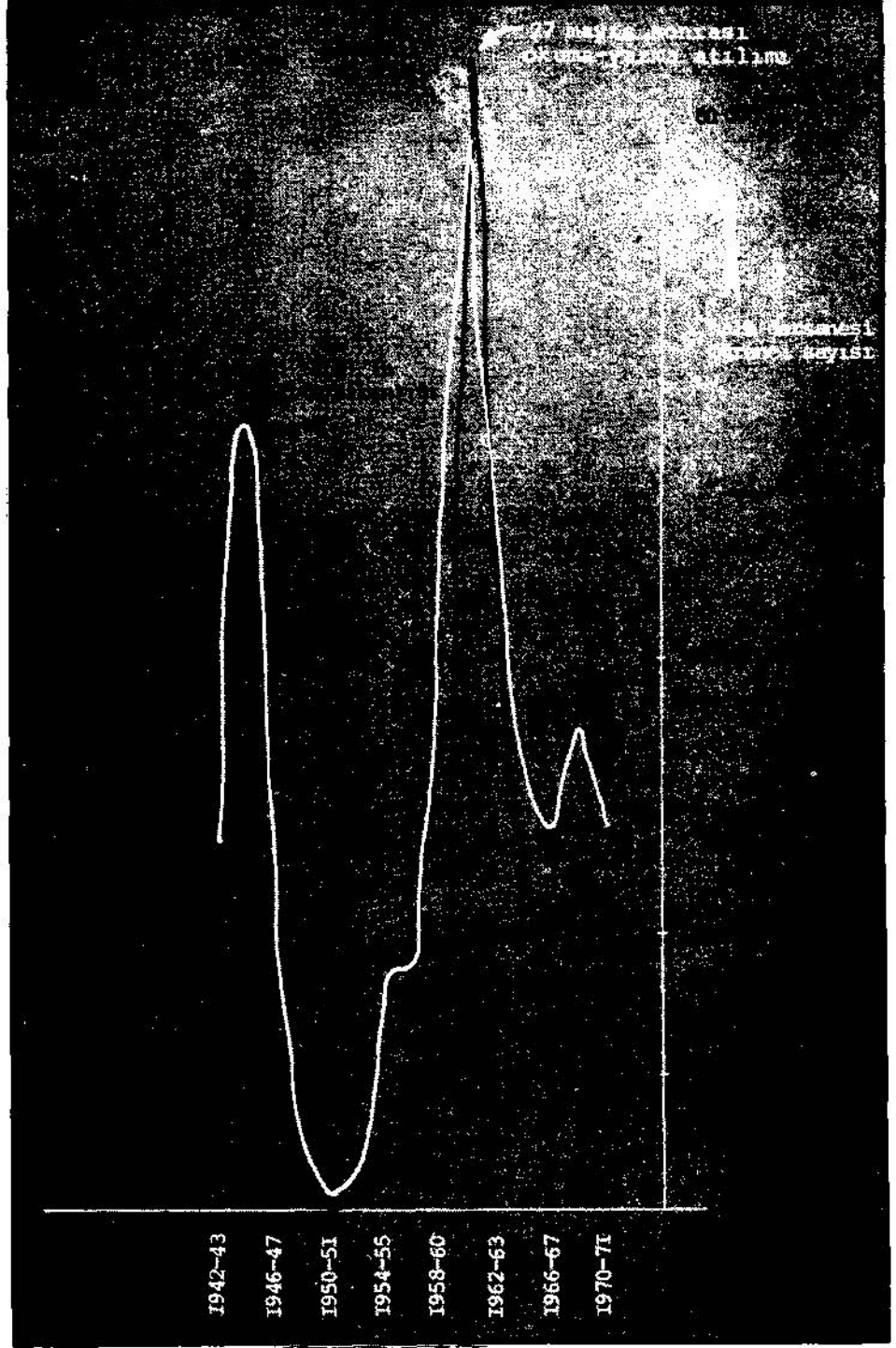
ÖĞRENCİLER, 1472 SAYILI YASANIN KALDIRILMASINI İSTİYORLAR

DGSA Mimarlık Yüksek Okulu öğrencilerinin hazırladığı raporun sonuç bölümünde,

1472 sayılı yasanın kaldırılarak devletleştirilen özel yüksek okulların, bağlandıkları akademi ve üniversitelerin gerçek birer uzvu durumuna getirilmelerinin, sorunların belirji bir ölçüde çözümünü sağlayacağı belirtilerek şöyle deniliyor:

"Geçici niteliğini yitirip süreklilik kazanan Resmi Yüksek Okullar Yasası iptal edilmelidir. Böylece aradaki yönetici organ olan Koordinasyon Kurulu ortadan kaldırılıp, devletleştirilmiş özel yüksek okulların bağlı oldukları resmi öğrenim kuruluşlarına gerçekten bünyesel ve fonksiyonel bağlılıkları sağlanmalıdır. Örneğin DGSA Mimarlık Yüksek Okulu, bağlı görüldüğü ve kapasitesinin genişletileceği söylenen DGSA'nın gerçek bir dalı, gerçek bir uzvu durumuna getirilmelidir.

"Konu ile ilgili çeşitli kesimlerin güçlerinin yanısıra, tüm resmi yüksek okul öğrencilerinin de sorumluluklarını ve içinde buldukları durumu kavramaları, sorunun çözümü için en büyük umut olacaktır."

Halk Dersanelerinin öğretmen ve öğrenci sayısı.

1928 yılında yeni harflerin onaylanması üzerine okuma-yazmayı yaymak amacıyla kurulan bu okulların öğrenci - öğretmen sayılarını gösteren grafikten öğretmen sayısının arttığına kurslara giden öğrencinin de arttığı, halkımızın eğitime önem verdiği ve 1940'dan sonra H.A. Yücel'in bakanlığı sırası ile 27 Mayıs'ın hemen sonrası olmak üzere yalnızca iki büyük eğitim atılımı olduğunu gösteriyor. (Kaynak: Milli Eğitim Hareketleri 1942 - 72, DİE, 1973)